

A tudás a társadalom és az erdő jövőjének záloga!

Az erdészettudomány, a faanyagtudomány, továbbá az erdő-, a vad- és a fa-gazdaság szempontjából is jelentős összefüggésekre hívta országunk miniszterelnöke az elmúlt év végén az akadémikusokat, az egyetemi rektorokat és a gazdasági élet kiemelt képviselőit. Az volt a célja, hogy a tudomány és a gazdasági élet megjelent reprezentánsait tájékoztassa a jövőt illető tervekről, amelyekben a tudomány szerepe alapvető jelentőségű és a tudás társadalmának a felépítése elengedhetetlen követelmény. 2002. december 9-én került sor a rendezvényre, amelynek helye Budapesten a Vigadó nagyterme volt. A témakörben először a miniszterelnöki előadás hangzott el. A résztvevők egyetértéssel fogadták többek között azt a hangsúlyozott megállapítást, hogy az ország jövőbeni fejlődése és a tudás szerves kapcsolata a versenyképesség nemzetközi porondján is döntő jelentőségű. Az érdeklődéssel kísért előadást az oktatási, valamint a foglalkoztatási és munkaiügyi minisztereknek, az akadémia elnökének, továbbá a svéd akadémia magyar származású tagjának, Miskolc város polgármesterének és a BKE rektorának az előadásai követték. A vezérelőadásból és a többiekből egyaránt kitűnt, hogy Magyarország jövőjének egyik záloga a tudomány, az új kutatási eredmények hasznosítása és a magasan képzett szakember. Az elhangzottak többek között Széchenyi Istvánnak a kiművelt emberfőről a múltban megfogalmazott álláspontját vetítették előre.

Az elhangzott általános érvényű igazságok az erdészeti, faipari kutatásra és oktatásra is érvényesek. Joggal szoktuk hangsúlyozni szakembereink képzettségének magas színvonalát. Hosszú távon erre csak akkor nyílik lehetőségünk, ha a nemzetközi mezőny kiszélesedett palettáján (EU stb.) továbbra is kellő színvonalú lesz erdészeti, faipari kutatásunk és szakoktatásunk. Ezzel együtt kell kiemelni a tudományosan megalapozott gyakorlatot, az új évezred követelményeinek megfelelő termelési eljárásokat, a prioritások változásait és a belőlük fakadó bonyolult jóléti feladatokat. Többek között ezért is érdemes odafigyelni a 2002. december 9-én elhangzottakra. A fontosabb megállapítások közül néhányat vázlatosan ismertetek.

A 21. század legfontosabb erőforrása a tudomány, amelynek működési előfeltételeit a tudás alapú társadalom teremti meg, amely egyúttal a tudományos eredmények legnagyobb haszonélvezője is. A kimerülőben levő anyagi erőforrások fenyegető veszedelmével egy időben jelentkezik az a felismerés, hogy a tudomány emberi léptékekkel tekintve kimeríthetetlen. Ennek megfelelően képes arra, hogy a társadalmi, gazdasági élet legsúlyosabb problémáira nézve (az erdészetre is) megoldásokat találjon. A kormányzati szintű állásfoglalás értelmében kedvező partneri viszonyt kell teremteni a tudomány, a gazdasági élet és a kormányzat között. Ezt a viszonyt, a gyűimölcsöző kapcsolatot kell továbbfejleszteni, erősíteni az erdészet területén is.

A versenyképesség növelése a társadalom minden szintjén követelménnyé vált, amelynek alapja a hozzáadott érték előállításának a képessége a sokrétűen hasznosítható tudás birtokában. **Kulcskérdés** az, hogy hol és hogyan válik eladhatóvá a tudás, amely Magyarország legjelentősebb tőkéjének tekinthető, amely többek között vonzza a külföldi tőkét is. Össze kell ezért kapcsolni a tudást a gazdasággal, amelyhez a tudás társadalma szolgáltatja a stabil alapot. A tudás társadalmunk akkor alakul ki és működik hatékonyan, ha biztosítva van az esélyegyenlőség a tudás, a felhasználói ismeretek, a felhasználói hozzáértés, valamint a felhasználói adatelérés megszerzésében.

Az egyes szakterületeken kiemelkedő képzettségű **szakemberekre** van szük-

ség a szakmunkástól az akadémikusig. (Persze elgondolkodtató, hogy e helyes állásponttal majdnem egy időben hívták vissz-sza az erdészeti rt.-k igazgatóságai-ból és felügyelőbizottságaiból az erdész szakemberek többségét. Helyüket elsősorban erdészeti képzettséggel nem rendelkezőkkel töltötték be. Lehetséges lenne, hogy a kormányzati állásfoglalás nem vonatkozna az ÁPV Rt-re? Vagy ezen testületekben nincs szükség az eddigi erdészeti szakismeretekre?)

A kormány támogatja a tudományos kutatást, mert az ország, amely nem képes a tudás magas szintjén gazdálkodni, elmarad. Újabban már egyre gyakrabban hangzik el a megállapítás, hogy drágul a magyar munkaerő. Ez természetes akkor, ha a munkaerő versenyképes és általa a tudás beépül a termelésbe. Csak ez tekintetbe az egyellen járható útunk!

A magas szintű tudást szolgálják a Tudásközpontok, amelyeket az egyetemek környezetében, az egyetemi városokban célszerű létrehozni. Öröndetes, hogy Sopronban eredménnyel járt a kezdeményezésünk, amely szerint hamarosan létrejön az Akadémia Soproni Tudós Társasága. Az Akadémiai Klub keretében már létrehoztuk a „Selmecit”, asztaltársaságot, amelynek kiemelkedő célja a szaktudás és tudomány támogatása, a soron levő szakmai kérdések kötetlen megvitatása az illetékes vezető személyiségekkel. Ehhez kapcsolódva említem meg, hogy létrehoztuk a NYME Erdőmérnöki és Faipari Mérnöki Karait támogató akadémikusok csoportját is.

A tudományos eredmények növelése, és az eredményeket hasznosító termelés érdekében a 21. század nemzetstratégiájának kell tekinteni a **tudománypolitikát!** A politika és a tudomány hosszú ideig elbeszél egymás mellett. A tudás mindenkor hatni akart a politikára. Napjainkban a tudomány és a politika kölcsönösen hat egymásra. Közös cél legyen: az emberek javát szolgálni, az ember szükségleteinek és reális igényeinek a kielégítését elősegíteni. Ezen belül a tudomány feladata a természet megismerése és megértése, az ember életminőségének, egészségének, szabadságának a növelése. Ezt szolgálta és szolgálja az erdészeti, faipari kutatás is

Az erdészeti tudománypolitika írásos megfogalmazásának és kormányzati

szintű jóváhagyásának is eljött az ideje. Szakterületünkön a kutatási témák nagyobb része csak hosszú távú, több évig (évtizedig) tartó kutatással hozza meg a kívánt eredményt. Sajnálatos, hogy az évtizedekkel ezelőtt megkezdett kutatások, kísérleti területek egy részének kezelése megszűnt vagy hátrányt szenvedett, mert az átmeneti pénzühiány fenntartásukat nem tette lehetővé.

Az EU-nak 2010-ig a világ legversenyképesebb és legdinamikusabban fejlődő gazdaságává kell válnia. Ez vonatkozik az erdő-, vad-, és fagazdaságra is! Olyan tudománypolitikát kell tehát kidolgozni valamennyi tagállamnak, amely a versenyképesség, valamint a társadalmi fejlődés motorja és az életminőség előmozdítója. Mindez akkor valósítható meg, ha a tudomány területén a szolgáltató szemlélet a meghatározó. A tudomány nem zárkozhat elefántcsonttoronyba. Sokszor kifejtettem már álláspontomat, akadémikusi hitvallásomat, amely képletes megfogalmazásom szerint így szól: „Az Akadémiának ki kell vonulnia az erdőbe és az erdőbe kell hozni az Akadémiára.” Más szóval az erdészeti szaktudománynak az erdőben kell realizálnia és az erdő problémáit megoldásra be kell hozni az Akadémiára, ahol számos diszciplína művelője szorgalmazhatja az erdészeti fejlesztést is.

A feladatok megoldása érdekében megerősítik a Tudománypolitikai kabinet működését, amelynek az elnöki teendőit az ország miniszterelnöke vállalja. Ezzel kifejezésre kívánja juttatni a tudomány iránti elkötelezettségét, amely nem csak szavakban és erkölcsi támogatásban nyilvánul meg, hanem anyagiakban is.

A kutatás a gazdaság, a tudomány és a technológia között szoros az összefüggés. A tudás a bajtörő. Ezért az innovációt támogató politikák az elsőbbség. A tudás létrehozása és hasznosítása a szakképzés útján valósul meg. Örvendetes, hogy Magyarországon a felsőfokú végzettségűek száma az 1997. évi 643 ezer főről 2000-re 756 ezer főre emelkedett, a vállalati kutatók 1955 főről 3901 főre. Ennek ellenére elmaradtunk az EU átlagtól.

2003-ban törvény készül az innovációról. Kiemelt szempont lesz a kutatói mobilitás megerősítése. A Nemzeti Kutatási Fejlesztési Program (NKFP) alapszerzőn működik tovább. Ennek keretében több erdészeti, faipari téma is kap jelentős támogatást. Nemzetközi Kutatási és Fejlesztési tanácsadó és információs iroda létesül.

A tudás társadalmában a foglalkoztatás és a munkakultúra a magas szelle-

mi tudás figyelembevételével kell, hogy alakuljon. Magyarország vonzerejét ne az olcsó, hanem a magas színvonalú munkaerő jelentsse! A szaktudást meg lehet és kell fizetni. Ezt díjazták a nemzetközi vállalkozások is. A mai tudás szintje a jövőben nem lesz elegendő. Befejezett tudás nincsen. A továbbképzésnek nagyobb hangsúlyt és szerepet kell adni.

A legszűkebb keresztmetszete jelen kor társadalmának az erkölcs, a tudás és a tehetség (R. Lorey) *Az érték meghatározója a tudás, a tehetség és az erkölcs szorzata. Ha az egyik tényező nulla volna, abban az esetben az érték is nulla lenne. Különösen vonatkozik ez az erkölcsre, az etikai normák betartására!*

Az áru értékét a befektetett szellemi érték határozza meg elsősorban. A hozzáadott szellemi érték a versenyképesség egyik meghatározója. Az ország helyzete attól függ, hogy milyen mértékben tudja a tudást és az információt hasznosítani.

A K + F támogatást ezért 2010-ig a GDP 3%-ára emelik. Jelenleg ez az USA-ban 2,6%, Japánban 2,9 %, az EU-ban 1,9%, Magyarországon 0,94%.

Olyan szellemi tőkére van az országnak szüksége, amely segítségére van a termelésnek. A szellemi tőke elsősorban a tudományos iskolákban termelhető új-

ra. Az erdészeti területén is kialakultak az évtizedek során a szakma tudományos iskolái. 2003-ban pályáztunk egy, az ERTI keretében működő tudományos iskola támogatására, amelyet az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) pénzügyi kerete tesz lehetővé.

A kutatási fejlesztési ráfordítások Magyarországon főleg a vállalati szférában emelkednek lassan. A költségvetésihez viszonyított arány 0,32%. Az optimális 60–40% lenne (költségvetés–vállalati szféra). Az erdészeti kutatás sajátosságai miatt elsősorban a hosszú távú költségvetési finanszírozás jelenti a kedvező megoldást. Indokolt lenne és a lehetőség is megteremthető arra, hogy az ÁPV Rt.-hez tartozó erdészeti Rt.-k több évig, esetleg évtizedig tartó kutatási témák megoldását együttesen finanszírozzák.

Az EU-hoz való csatlakozás reményeink szerint a kutatás támogatását is megnöveli. A magyarországi kutatás már jelenleg is számottevően részt vesz a közös kutatásokban. Ennek előnyeit igazolja többek között az, hogy az 5.sz. EU kutatási keretprogramba például Magyarország 1999–2001 között befizetett 31,6 millió ECU-t, visszakapott 47,9 milliót.

A tudományos fejlődést igazolja, hogy amíg a kutatási eredmények régebben 20–30 év alatt, jelenleg 5–6 év alatt kétszereződnek meg. Ez egymagában figyelmeztet arra, hogy *valamennyi szakterületen fokozni kell a folyamatos tanulást, továbbképzést.* Természetesen ez vonatkozik ránk, erdészekre is.

*Egy ilyen nagy jelentőségű tanácskozásnak, mint amilyen a 2002. december 9-én tartott volt, a legjelentősebbek közül is csupán néhány kiemelkedő megállapítását, gondolatát lehet egy rövid beszámolóban összefoglalni. A rendezvény eredményességét az is igazolja, hogy az elhangzott miniszterelnöki ígéret szerint ilyen jellegű megbeszélésekre a továbbiakban **félévenként** kerül sor. Reményeink szerint ezeken az erdő-, a vad- és a fagazdaság tudományos és gyakorlati kérdéseit egyaránt szóba hozhatjuk. Van mondanivalónk.*

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán 2003. szeptember 1-től természetvédelmi mérnöki képzés indul. Az oktatás nappali formában, 6 szemeszteren át történik, és természetvédelmi mérnöki diplomát lehet szerezni.

Várjuk mindazok jelentkezését, akik elhivatottságot éreznek a fenti szakterület iránt.

Bővebb információt a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Dékáni Hivatala nyújt:

tel.: 99/518-135
e-mail: fdoffice@emk.nyme.hu